

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

Mgr Joanny Moskowicz

Podstawowe dane osobowe recenzenta

Prof. dr hab. Beata Zawadzka-Kłós

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina: wokalistyka

Łódź, dnia 15.03. 2019r

Zleceniodawca opinii

Akademia Muzyczna w Krakowie, Wydział Wokalno-Aktorski, pismo z dnia 28.02.2019 roku. Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz. U. Nr 65, poz. 595 wraz ze zmianami Dz. U. z dnia 27.07.2005 roku Nr 164, poz. 1365, art. 18 ust. 2 pkt. 1 i 2.

Dotyczy

Uchwały nr 1/2016/przewody Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego w Krakowie z dnia 1 lutego 2016r roku (art.14 ust. 2, pkt. 1 i 2 ustawy) w sprawie:

- przyjęcia tematu i koncepcji pracy doktorskiej,
- wszczęcia, na wniosek Pani mgr Joanny Moskowicz z dnia 1 grudnia 2015 roku, przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka;

Uchwały nr 2/2016/przewody Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego w Krakowie z dnia 1 lutego 2016r. w sprawie:

- wyznaczenia na promotora w przewodzie, dr hab. Małgorzaty Ratajczak;

Uchwały nr 7/2018/2019 Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego w Krakowie z dnia 14 listopada 2018r. roku w sprawie wyznaczenia recenzentów w przewodzie doktorskim mgr Joanny Moskowicz w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka w osobach:

- dr hab. Gabriela Silva, AM Katowice;
- prof. dr hab. Beata Zawadzka-Kłós, AM Łódź;

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164, poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1, 3), Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej wokalistyka.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego Rady pisma sygnowanego datą 28.02.2019 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mnie jako recenzenta pracy doktorskiej mgr Joanny Moskowicz pt. **"Elementy egzotyki oraz orientalny koloryt partii Leili w "Poławiaczach Perel" G. Bizeta -budowa roli, psychologia postaci, aspekt wykonawczy"** została dołączona następująca dokumentacja:

- * uchwała o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu promotorem pracy doktorskiej Kandydatki dr hab. Małgorzaty Ratajczak,
- * uchwała o wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej Kandydatki dr hab. Gabrieli Silvy,
- * uchwała o wyznaczeniu recenzentem pracy doktorskiej Kandydatki mojej osoby,
- * wyciąg z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Wokalno- Aktorskiego w dniu 1 lutego 2016r. w siedzibie Akademii Muzycznej w Krakowie,
- * wyciąg z protokołu z posiedzenia Rady Wydziału Wokalno- Aktorskiego w dniu 14 listopada 2018r. w siedzibie Akademii Muzycznej w Krakowie,

- * 1 egzemplarz pracy doktorskiej;
- * 1 egzemplarz dorobku artystycznego Kandydatki;

Powyższe dokumenty zostały opatrzone podpisem przewodniczącego Rady Wydziału.

Niniejszym stwierdzam, że przyjęcie tematu pracy doktorskiej, jej koncepcji oraz wszczęcie przewodu doktorskiego i wyznaczenie promotora nie budzi żadnych zastrzeżeń prawnych. W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku art. 14 ust. 2 pkt. 2, Rada Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Krakowie podjęła prawomocną uchwałę o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej wokalistyka oraz wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej dla Pani mgr Joanny Moskowicz. Dołączona do wniosku przez Kandydatkę praca doktorska oraz dokumentacja dorobku artystycznego zostały prawidłowo przygotowane i odpowiadają wymaganiom ustawy z dnia 14 marca 2003 oraz Rozporządzenia ministra Edukacji narodowej i Sportu z dnia 15.01.2004r w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich i habilitacyjnych oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz. U. Nr 15 poz.128 ze zm. Dz. U. Nr 252 z 2005r. oraz Dz. U. Nr 153 poz.1094 z 2006r.)

Podstawowe dane o Kandydatce

Pani Joanna Moskowicz urodziła się w Łodzi. W 2003 roku rozpoczęła studia na Wydziale Wokalno-Aktorskim Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, w klasie śpiewu solowego prof. Delfiny Ambroziak. Ukończyła studia w roku 2008, uzyskując dyplom z wyróżnieniem. W 2011 roku ukończyła Studia podyplomowe w zakresie wokalistyki w Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu, w klasie prof. Ewy Czermak. Studia te ukończyła z oceną celującą. Po ukończeniu studiów magisterskich, w roku 2008 rozpoczęła pracę w operze Wrocławskiej w charakterze solistki -śpiewaczki. Pracuje w tym teatrze do chwili obecnej. Od 1 lipca 2015r. ma umowę na czas nieokreślony. Współpracuje również z wieloma teatrami operowymi w Polsce.

Ocena Dorobku Artystycznego Kandydatki

Mgr Joanna Moskowicz rozpoczęła swoją artystyczną działalność już podczas studiów. Będąc studentką aktywnie uczestniczyła w projektach artystycznych, w ramach pracy Katedry Wokalistyki i Wydziału Wokalno-Aktorskiego AM w Łodzi. Była studentką bardzo pracowitą, systematyczną i zainteresowaną własnym rozwojem artystycznym. W 2006r. otrzymała stypendium Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego za wyróżniające osiągnięcia w nauce. Doskonaliła swoje wokalne umiejętności na licznych Mistrzowskich Kursach Wokalnych, gdzie pracowała pod kierunkiem wybitnych artystów (Barbara Schlick, prof. Ingrid Kremling, prof. Ewa Czermak, prof. Fabbio Vetraino, prof. Mireille Alcantara, prof. Teresa Żylis-Gara, prof. Ryszard Karczykowski, prof. Helena Łazarska). Joanna Moskowicz uczestniczyła w kursach mistrzowskich w Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi, w ramach festiwalu Wroclaw Cantans jak również w ramach International Summer Academy Mozarteum w Salzburgu. W dokumentacji znajdują się zaświadczenia dotyczące uczestnictwa Kandydatki w w/w kursach. Jeszcze podczas studiów uczestniczyła również w konkursach wokalnych. W 2005 roku otrzymała wyróżnienie w kategorii głosów sopranowych na III Konkursie Wokalnym im. Haliny Halskiej we Wrocławiu. Była również finalistką VIII Ogólnopolskiego Konkursu Wokalnego w Dusznikach-Zdroju (2006) oraz VIII Międzyuczelnianego Konkursu Wykonawstwa Polskiej Pieśni Artystycznej im. E. Kossowskiego w Warszawie (2007). W tym samym 2007r. otrzymała dyplom finalistki konkursu o stypendium Yamaha Music Foundation of

Europe w zakresie wokalistyki, który odbył się w Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach. W kwietniu 2007r., jeszcze podczas studiów zadebiutowała na scenie Teatru Wielkiego w Łodzi. Wykonała partię Rozyny w premierowym przedstawieniu *Cyrulika Sewilskiego* G. Rossiniego, w reżyserii Henryka Baranowskiego pod muzycznym kierownictwem Tadeusza Kozłowskiego. Debiut był bardzo udany i Pani Joanna Moskowicz za tę kreację sceniczną otrzymała *Złotą Maskę* w kategorii "Najlepszy debiut sezonu". W 2008r. Kandydatka rozpoczęła pracę w Operze Wrocławskiej, w charakterze solistki-śpiewaczki. Zadebiutowała partią Królowej Nocy w operze W.A. Mozarta *Czarodziejski flet*. Jest związana z tym teatrem operowym do chwili obecnej. W roku 2010 w tej samej partii Królowej Nocy zadebiutowała na scenie Opery Narodowej w Warszawie. Mimo, iż od 2008 roku związana jest z Operą we Wrocławiu, Joanna Moskowicz współpracuje również innymi teatrami operowymi. Są to: Opera Karkowska, Teatr Wielki w Poznaniu, Opera Narodowa w Warszawie, Teatr Wielki w Łodzi, Opera Nova w Bydgoszczy, Opera i Filharmonia Podlaska oraz Opera na Zamku w Szczecinie. Występowała również na festiwalach operowych *Sommerestspiele* w Xanten (C. Orff-Carmina Burana) oraz *Schlossfestspiele* w Regensburgu (G. Bizet- Carmen-Frasquita). Równoległe z działalnością operową, Kandydatka aktywnie uczestniczy w licznych koncertach kameralnych czy oratoryjno -kantatowych w ramach festiwali muzycznych. Do 2015r. brała udział w następujących festiwalach:

-Cantus Organi

-Międzynarodowy Festiwal Muzyczny J.I. Schnabla w Nowogródzcu,

-Dolnośląski Festiwal Muzyczny,

-Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej w Oleśnicy.

Jest również zapraszana do udziału w koncertach w czołowych polskich filharmoniach. W 2012r. Joanna Moskowicz została stypendystką Richard-Wagner Stipendienstiftung w Bayreuth oraz wzięła udział w produkcji opery G. Pucciniego *Gianni Schicchi*. Był to projekt artystyczny organizowany przez Operę Bergen w Norwegii pod dyrekcją Anne Randine Overby.

w 2013r. na VIII Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. St. Moniuszki w Warszawie Joanna Moskowicz otrzymała Nagrodę im. Ady Sari - *Dla Najlepszego Sopranu Koloraturowego* oraz Nagrodę Orkiestry Symfonicznej im. Karola Namysłowskiego w Zamościu- *Dla Najlepszej Polskiej Śpiewaczki*. W dokumentacji Kandydatka wyszczególniła **470** solistycznych wydarzeń artystycznych z Jej udziałem w okresie od 15.04. 2007r.do 3.12.2015r. roku. Są to zarówno wspomniane przeze mnie wcześniej przedstawienia operowe jak również koncerty kameralne, udział w większych formach oratoryjnych, koncerty okazjonalne i charytatywne. Przeważającą część przedsięwzięć artystycznych wykazanych przez Kandydatkę stanowią przedstawienia operowe. Joanna Moskowicz bowiem, to jedna z czołowych polskich śpiewaczek młodego pokolenia. Wykonuje pierwszoplanowe partie sopranowe w Operze Wrocławskiej, ale bywa również zapraszana do czołowych polskich teatrów operowych, a niejednokrotnie również do udziału w przedstawieniach premierowych. W latach 2007-2015 wystąpiła w **siedemnastu przedstawieniach premierowych** w Teatrze Wielkim w Łodzi, w Operze Wrocławskiej, Operze Krakowskiej w Operze Nova w Bydgoszczy czy w Teatrze Wielkim w Poznaniu. Do chwili obecnej ma w swoim dorobku artystycznym następujące partie operowe, operetkowe czy musicalowe:

-W.A. Mozart-Czarodziejski flet (Królowa Nocy)-**26.12.2008 Teatr Wielki-Łódź- Premiera**

-Cosi fan tutte (Despina)

-Wesele Figara (Zuzanna)-**20.04.2007r. Teatr Wielki-Łódź- Premiera**

1.01.2009r. Opera Wroclawska- Premiera

- Don Giovanni (Zerlina) **29.05.2011r. - Opera Wroclawska- Premiera**
- G. Rossini- Cyrulik sewilski (Rozyna) **15.04.2007r. Teatr Wielki-Łódź- Premiera**
- G. Donizetti-Napój miłosny (Adina)
 - Łucja z Lammermoor (Lucia)
- J. Offenbach-Opowieści Hoffmanna (Olimpia) **27.11.2009r. Opera Wroclawska- Premiera**
- L. Delibes -Lakme (Lakme)
- A. Thomas -Hamlet (Ofelia) **26.05.2012r. Teatr Wielki- Poznań-Premiera**
- G. Bizet -Carmen (Frasquita)
 - Poławiacze perel (Leila) 8.11.2013r. Hala Stulecia-Wrocław Premiera**
- G. Verdi -Rigoletto (Gilda) **20.10.2014r. Opera Nova -Bydgoszcz-Premiera**
- G. Puccini -Cyganeria (Musetta)
 - Gianni Schicchi (Nella) 26.07.2012r. Opera-Bergen- Norwegia -Premiera**
- St. Moniuszko-Straszny dwór (Hanna)
- R. Strauss -Kobieta bez cienia (Głos Sokoła) **16.05.2009r. Opera Wroclawska-Premiera**
 - Kawaler Srebrnej Róży (Zofia) 13.12.2014r. Opera Wroclawska-Premiera**
- C. Orff -Carmina Burana (Dziewczyna)
- R. Wagner -Parsifal (Dziewczę Kwiat) **16.04.2011r. Opera Wroclawska-Premiera**
- K. Penderecki-Raj utracony (Zefon)- **7.05.2008r. Opera Wroclawska-Premiera**
- T. Knapik -La liberta chiama la liberta (The first friend) **17.10.2010r. Opera Wroclawska Premiera**
- Z. Krauze - Pułapka (Felice) **17.12.2011r. Opera Wroclawska- Premiera**
- J. Strauss -Zemsta nietoperza (Adela)
 - Baron cygański (Arsena) 20.06.2010r. Opera Krakowska-Premiera**
- J. Bock -Skrzypek na dachu (Houdel)

W powyższym zestawieniu wyszczególniłam te partie operowe, które Artystka w wykazywanym okresie czasu wykonywała na scenach operowych i przedstawienia premierowe, w których wzięła udział. Zrobiłam to celowo, aby pokazać, wysoką pozycję Joanny Moskowicz w polskim świecie operowym. Świadczy o tym przecież fakt, że na 26 partii operowych aż 17 wykonała podczas przedstawień premierowych w kilku teatrach operowych w Polsce i w jednym zagranicą. W moim mniemaniu, to znakomity bilans, stawiający Joannę Moskowicz wśród najwybitniejszych młodych polskich śpiewaków. Wszystkie publiczne prezentacje Kandydatki, czy to na scenie operowej czy estradzie koncertowej cieszą się dużym uznaniem zarówno ze strony publiczności jak i recenzentów. Joanna Moskowicz postrzegana jest jako Artystka o dużym potencjale artystycznym, obdarzona pięknym głosem sopranowym, dysponująca nienaganną techniką koloraturową oraz talentem aktorskim. Świadczą o tym liczne recenzje, które Kandydatka dołączyła do dokumentacji. Uznany w środowisku muzycznym recenzent, Pan Józef Kański, tak pisał o Kandydatce na łamach czasopisma *Ruch Muzyczny z dnia 6.05.2013r* w artykule zatytułowanym *"Urok potężnych duetów"*:

"...W oglądanym przeze mnie, drugim z kolei po premierze przedstawieniu Łucji z Lammermooru, tytułową partię kreowała Joanna Moskowicz, absolwentka łódzkiej Akademii Muzycznej w klasie Delfiny Ambroziak, laureatka ostatniego Konkursu Moniuszkowskiego w Warszawie. Nie waham się przyznać, że obserwowałam jej występ ze szczerą satysfakcją i prawdziwym wzruszeniem. Młoda śpiewaczka podbijała widownię urodą pięknie prowadzonego głosu. Spokojnie pokonywała koloraturowe pasaże i ozdobniki, imponując łatwością atakowania najwyższych dźwięków skali, ale nadto umiała nasycić tę partię wewnętrznym ciepłem i sugestywną ekspresją".

I jeszcze jeden fragment recenzji, autorstwa Piotra Nędzyńskiego, napisanej po premierze *Kawalera Srebrnej Róży* R. Straussa w Operze Wrocławskiej

"...Joanna Moskowicz bardzo dobrze zaśpiewała wcale nielatwą partię Zofii Faninal, a jej głos szczególnie pięknie i z blaskiem brzmiał w eksponowanym tutaj często wysokim rejestrze. Jej Zofia była też przekonująca aktorsko. Moskowicz pokazała szesnastoletnią osobkę o silnym charakterze i dobrze wiedzącą, czego chce. Dodam, że cudownie napisany tercet Marszałkowej, Zofii i Oktawiana w III akcie, w którym głosy trzech pań idealnie się zestrajały zachowując indywidualne charaktery, to pod batutą Ewy Michnik była zaiste muzyczna ekstaza..." **Piotr Nędzyński- "Kawaler srebrnej róży"- premiera w Operze Wrocławskiej-17.12.2014r-www.opera.info.pl.**

Przytoczyłam tylko dwie recenzje, z kilku zamieszczonych przez Kandydatkę w dokumentacji. Wszyscy recenzenci zwracają uwagę na wspaniałe kreacje wokalne, piękny głos, wycucie aktorskie i dojrzałość artystyczną Joanny Moskowicz w poszczególnych partiach operowych, prezentowanych przez Nią na polskich scenach operowych. W swojej działalności scenicznej Joanna Moskowicz współpracowała z wybitnymi dyrygentami (Ewa Michnik, Tadeusz Zathey, Wacław Kunc, Tadeusz Kozłowski, Maciej Figas, Andrzej Knap, Andrzej Straszyński, Ruben Silva, Jerzy Wołosiuk, Tomasz Tokarczyk, Piotr Wajrak, Will Crutchfield, Wojciech Semerau-Siemianowski, Tomasz Szreder, Walter E. Gugerbauer) oraz z reżyserami (Waldemar Zawodziński, Laco Adamik, Ryszard Karczykowski, Ignacio Garcia, Natalia Babińska, Beata Redo-Dobber, Ryszard Peryt, Marek Weiss, Michał Znaniecki, Ewelina Pietrowiak, Anna Długolecka, Georg Rootering, Hans Peter Lehmann).

w ramach działalności koncertowej Artystka wykazała w dokumentacji 33 koncerty. Są to zarówno koncerty kameralne, oratoryjno-kantatowe, okolicznościowe i charytatywne. Głównym nurtem Jej działalności jest bowiem opera. Jeszcze podczas studiów w AM w Łodzi, Kandydatka występowała podczas kilku Sesji Musica Moderna i Wieczorów Muzycznych w Akademii Muzycznej w Łodzi, jak również w innych cyklicznych wydarzeniach na terenie miasta Łodzi, jak chociażby Muzyka na Politechnice. Poza tym Artystka ma swoim dorobku koncerty w Filharmoniach: Łódzkiej, Pomorskiej, Zielonogórskiej, Rzeszowskiej, Muzeum Miedzi w Legnicy, na Festiwalu im. J. Kiepury w Krynicy czy w Teatrze Zdrojowym w Szczawnie -Zdroju, w Płocku, Nowym Sączu, Warszawie i Wrocławiu. W programach koncertów mgr Joanny Moskowicz znajdujemy m.in. utwory takich kompozytorów, jak : G. Caccini, G.B. Pergolesi, J.S. Bach, G.F. Haendel, H. Purcell, W.A. Mozart, G. Rossini, G. Verdi, J. Offenbach, D. Auber, E. Grieg, S. Rachmaninow, St. Moniuszko, L. Różycki, F. Poulenc, J. Rodrigo czy G. Bizet. Na podstawie dołączonej dokumentacji należy stwierdzić, że Joanna Moskowicz, to jedna z najwybitniejszych śpiewaczek polskich młodego pokolenia, która może się poszczycić imponującym dorobkiem artystycznym. Jest pozytywnie postrzegana w świecie muzycznym, jako artystka ambitna, sumienna i pracowita, zainteresowana własnym rozwojem artystycznym i niezwykle ceniona za swój kunszt wokalny. Warto w tym miejscu zaznaczyć, że działalność Kandydatki jest wyraźnie ukierunkowana na działania artystyczne oscylujące wokół wykonawstwa muzyki operowej. Recenzje i opinie dołączone do dokumentacji Kandydatki są dowodem na to, że Jej dokonania artystyczne są oceniane bardzo wysoko. **Biorąc to wszystko pod uwagę, dorobek artystyczny mgr Joanny Moskowicz przyjmuję.**

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mgr Joanny Moskowicz , na którą składa się dzieło artystyczne zarejestrowane na płycie DVD oraz jego opis, została zatytułowana: „**Elementy egzotyki oraz orientalny koloryt partii Leili w "Poławiaczach Perel" G. Bizeta -budowa roli, psychologia postaci, aspekt wykonawczy.**”

Składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem. Na dzieło artystyczne składa się wykonanie partii Leili w operze G. Bizeta *Poławiacze pereł*. Rejestracja DVD przedstawienia miała miejsce 30.04.2016r. w Operze Wrocławskiej. Nagranie spektaklu zostało wykonane przez dział akustyczny Opery Wrocławskiej do teatralnego archiwum. Poniżej przedstawiam realizatorów i wykonawców partii solowych w tym przedstawieniu:

Kierownictwo muzyczne, Dyrygent-Ewa Michnik;

Reżyseria, Inscenizacja, Scenografia, Reżyseria świateł -Waldemar Zawodziński;

Kostiumy- Małgorzata Słoniowska;

Choreografia, Ruch sceniczny- Janina Niesobska

Asystent Reżysera- Hanna Marasz;

Asystent Dyrygenta- Michał Czubaszek

Wykonawcy:

Leila-Joanna Moskowicz

Nadir- Sang Jun Lee

Zurga- Mariusz Godlewski

Nurabad- Makariy Pihura

Soliści, Orkiestra, Chór, Balet, Chór Dziecięcy Opery Wrocławskiej

Część opisowa

Po zapoznaniu się z częścią opisową w/w pracy, mogę stwierdzić, że pod względem redakcyjnym nie wzbudza zastrzeżeń. Zachowany jest podział na rozdziały, praca zawiera wstęp, zakończenie i bibliografię. Wzbogacona jest o przykłady nutowe, tabele i liczne ilustracje, które podnoszą jej walory merytoryczne i estetyczne. Na bardzo obszerną bibliografię zawierającą 51pozycji , składają się monografie, słowniki, czasopisma i źródła internetowe. Dołączone na płycie DVD nagranie dzieła artystycznego sprawia ,że oba człony rozprawy stanowią nierozzerwalną całość.

Tematem rozważań niniejszej pracy jest analiza partii Leili z opery *Poławiacze Pereł* G. Bizeta w kontekście jej orientalnego kolorytu i elementów egzotyki, które z racji tematyki libretta w niej występują. Autorka dokonuje tejże analizy pod kątem budowy roli, rysu psychologicznego postaci i aspektu wykonawczego tej partii wokalne. Jak sama pisze we wstępie pracy, *Poławiacze pereł* to mniej znane dzieło G. Bizeta i z tego powodu nie jest jeszcze dogłębnie zbadane. Istnieje stosunkowo niewiele publikacji na ten temat. Tak Autorka pisze o tym na str.6 :*"Tytuł ten jest bardzo rzadko wystawiany, lecz w ostatnich latach przeżywa renesans. Przygotowując tę partię, ze zdziwieniem zauważyłam, że brakuje publikacji w języku polskim na ten temat"*. W związku z powyższym, Autorka dostrzegła potrzebę zgłębienia tego problemu i udokumentowania wyników swoich badań w niniejszej rozprawie doktorskiej. Zwraca też uwagę na fakt, że o ile elementy orientu pojawiają się w wielu dziełach operowych, to operę Bizeta wyróżnia osadzenie akcji libretta właśnie na Cejlonie. Należy jednak zaznaczyć, że swoje badania skupiła przede wszystkim na partii Leili.

Rozdział I ma charakter wprowadzający w tematykę zagadnienia i dotyczy charakterystyki opery w epoce Romantyzmu. Autorka charakteryzuje rozwój opery w tym okresie w poszczególnych krajach, przybliży najważniejszych twórców (kompozytorów, pisarzy, autorów librett) oraz najważniejsze dzieła operowe. Charakterystyka poszczególnych ośrodków europejskich: niemieckiego, włoskiego, krajów słowiańskich i wreszcie francuskiego przeprowadzona jest bardzo wnikliwie pod kątem wzajemnych wpływów. W rozdziale drugim przedstawia sylwetkę Georga Bizeta. To bardzo szczegółowo opisany życiorys w kontekście życia osobistego, działalności artystycznej, dorobku kompozytorskiego

a nawet najważniejszych relacji w życiu Bizeta. Autorka wykazała się dużą znajomością szczegółowych faktów z życia kompozytora. Akcentuje muzyczne tradycje w rodzinie Bizeta zarówno ze strony ojca jak i matki. Większość kompozycji jest szczegółowo opisana pod kątem genezy, budowy formalnej, użytych środków wyrazu muzycznego i artystycznego oraz reakcji publiczności i recenzentów po pierwszym wykonaniu danego utworu. W przypadku oper Autorka przybliży libretto oraz składy zespołów i instrumentarium. Jednym z istotnych materiałów źródłowych w tym rozdziale są listy kompozytora, których fragmenty przytacza adekwatnie do opisywanych zdarzeń. W podsumowaniu tego rozdziału zwraca uwagę na zasługi i znaczenie twórczości Bizeta dla rozwoju opery werystycznej. To bardzo interesujący rozdział, napisany w oparciu o liczne materiały źródłowe. Na końcu rozdziału Autorka umieściła szczegółowy wykaz kompozycji G. Bizeta. W kolejnym, trzecim rozdziale Autorka opisuje partię Leili, pod kątem budowy roli, charakterystyki postaci oraz trudności wykonawczych. Jest to więc rozdział opisujący dzieło artystyczne, jak sama pisze we wstępie "trzon pracy". W podrozdziale 1. przybliży okoliczności powstania *Poławiaczy perel*, opisuje premierowe przedstawienie, pierwszych realizatorów i wykonawców oraz libretto. Dość szczegółowo odnosi się do reakcji widzów i recenzentów. Przytacza fragmenty recenzji, które ukazały się po prapremierze. W podrozdziale 2. skupiła się już na analizie psychologicznej postaci Leili- kapłanki. Przedstawia tę postać i jej miejsce w fabule opery. Opisuje rolę kapłanki i jej znaczenie w religiach i wierzeniach. Dość dużo uwagi poświęca postaci kapłanki, jako bohaterki innych dzieł operowych i spektakli baletowych od czasów antycznych do współczesnych Bizetowi i wszystkie te dzieła wymienia w pracy. Szerzej opisuje te, w Jej mniemaniu najważniejsze, m.in. Westalkę Spontiniego czy Normę V. Belliniego. Wszystkie te rozważania prowadzą do kolejnego, trzeciego podrozdziału, dotyczącego problemów wykonawczych w partii Leili w kontekście zależności pomiędzy warstwą muzyczną a dramatem scenicznym. Autorka charakteryzuje ją od pierwszego do ostatniego pojawienia się Leili na scenie pod kątem trudności wykonawczych, środków wyrazu muzycznego i wymogów aktorskich. Każda scena w której pojawia się Leila jest opisana dość szczegółowo. Tak więc Autorka bardzo dobrze poznała wymagania wokalo-aktorskie, z którymi miała się zmierzyć w praktyce na scenie. W ostatnim rozdziale również szczegółowo i wnikliwie opisanym, jak poprzednie, Autorka pracy charakteryzuje najsłynniejsze produkcje opery *Poławiacze perel* G. Bizeta od momentu prapremiery do czasów współczesnych. W podrozdziale pierwszym można znaleźć kalendarium wystawień dzieła na świecie. W zamieszczonych tabelkach wyszczególniła inscenizacje opery w paryskiej Opera Comique, w teatrach operowych na świecie i w Polsce. W podrozdziale drugim opisuje ważniejsze nagrania CD i DVD tej opery. Podrozdział trzeci, to bardzo bogata galeria zdjęć ze spektakli tejże opery.

Dzieło artystyczne

Oglądając zarejestrowane na płycie DVD przedstawienie opery G. Bizeta *Poławiacze perel* z udziałem Joanny Moskowicz w partii Leili, stwierdzam, że założenia zawarte w części opisowej zostały przez Kandydatkę w pełni zrealizowane. Joanna Moskowicz dysponuje przepięknym w barwie sopranem koloraturowym. Wykonanie partii Leili, wymagającej zarówno pięknej kantyleny, wyrównanego w całej skali głosu, jak również wirtuozerii w realizacji fragmentów melizmatycznych i koloraturowych w mojej opinii nie budzi zastrzeżeń. Głos Artystki jest wyrównany w całej swojej skali, przepięknie brzmi zarówno w rejestrze piersiowym, jak i w wysokich tonach. Fragmenty koloraturowe wykonane są lekko, finezyjnie i niezwykle efektownie. We fragmencie "O Dieu Brahma" z I aktu opery, niezwykle efektownym, ale wymagającym od śpiewaczki wyrównanej emisji, nieskazitelnej intonacji i przede wszystkim podparcia oddechowego Joanna Moskowicz

poradziła sobie znakomicie. Na uwagę zasługuje również rec. i cavatina z II aktu */Me voile seule dans la nuit/Comme autrefois/* i następujący po niej duet Leili i Nadira, przepiękny i przejmujący w swej dramaturgii wyraz miłości i czułości kochanków. Głos Artystki brzmi tutaj równie znakomicie. Joanna Moskowicz realizuje partię Leili z dużym wyczuciem, swobodą wykonawczą i odpowiednią ekspresją. Głos brzmi pięknie i szlachetnie zarówno w średnim, jak i wysokim rejestrze, również w najtrudniejszych fragmentach przebiegu linii melodycznej. Wykonanie to cechuje również dojrzałość muzyczna i dbałość o każdy interpretacyjny szczegół. Klamrą spajającą wszystko jest muzykalność i głęboka wrażliwość Artystki. To te właśnie cechy pomagają Jej w ekspresyjnym przekazywaniu treści i emocji, jak również w umiejętności różnicowania nastroju w poszczególnych scenach tego dzieła. Oceniając pozytywnie kreację wokalną Joanny Moskowicz nie sposób pominąć kreacji scenicznej. Artystka stworzyła postać niezwykle wyrazistą w swoich emocjach i pragnieniach, uwypukliła konflikt wewnętrzny Kapłanki Leili i ukazała dramatyzm jej sytuacji. Oglądając zarejestrowane dzieło byłam pod ogromnym wrażeniem kreacji Joanny Moskowicz. Myślę, że ta propozycja repertuarowa stanowiła dla młodej Artystki spore wyzwanie wokalno-aktorskie. Sądzę jednak, że praca nad tym dziełem i w efekcie prezentacja na scenie przyniosła Artystce doświadczenie nie do przecenienia. W tym miejscu należy dodać, że partia Leili w wykonaniu Joanny Moskowicz została bardzo wysoko oceniona przez recenzentów. Przytoczę tylko dwa fragmenty:

"... W kwartecie solistów zaś niekwestionowaną gwiazdą okazała się młoda sopranistka Joanna Moskowicz, nie tylko obdarzona ślicznym głosem, lecz także imponująca świetną techniką oraz rzadką we wczesnym okresie kariery dojrzałością interpretacji nietatwej i szeroko rozbudowanej partii kapłanki Leili. Pięknie zaśpiewała zwłaszcza przejmującą modlitwę z chórem na zakończenie pierwszego aktu oraz wielką arię w akcie drugim..."

Józef Kański-Perły nad Odrą-Ruch Muzyczny-23.12.2013r.

".....Partię tę wykonywała młoda sopranistka Joanna Moskowicz, która w hymnie do Brahmy z lekkością pokonywała liczne figuracje koloraturowe, zaś w scenach lirycznych z wdziękiem prezentowała łagodną barwę swojego głosu...."

Anna Podsiadło- "Sukces Wrocławskiej Megaprodukcji"- Dziennik Teatralny-13listopada 2013r.

W podobnym tonie wypowiadali się również w swoich recenzjach Magdalena Talik, Adam Czopek i Karolina Obszyńska.

Należy zwrócić uwagę i docenić wspaniałą realizację tego przedstawienia. Elementy orientu są tu zaznaczone we wspaniałej scenografii (bardzo ciekawe rozwiązania inscenizacyjne i rekwizyty), reżyserii, choreografii, w ruchu scenicznym solistów oraz w przepięknych kostiumach. Wspaniale prezentują się wszyscy soliści, chór i balet Opery Wrocławskiej, chór dziecięcy oraz orkiestra pod batutą Pani Ewy Michnik.

Reasumując, mogę stwierdzić, że rozprawa doktorska mgr Joanny Moskowicz przygotowana jest bardzo starannie i dokładnie, w oparciu o wiedzę i talent Autorki. Kształt dzieła oraz warsztat wykonawczy mgr Joanny Moskowicz zasługują na bardzo wysoką ocenę, albowiem dojrzałość muzyczna i świadomość możliwości własnego głosu, poparta imponującą wiedzą teoretyczną, w moim mniemaniu zasługuje na uznanie.

Założony i wyrażony w temacie pracy cel artystyczny Kandydatka dokumentuje w sposób jasny i klarowny, wykazując się wyróżniającą wiedzą historyczną, teoretyczno-formalną i wykonawczą.

Konkluzja

Stwierdzam, że mgr Joanna Moskowicz w swojej pracy doktorskiej obejmującej dzieło artystyczne i rozprawę opisową wykazała się wyróżniającą wiedzą teoretyczną i historyczną z zakresu sztuki muzycznej- wokalistyka. W tym miejscu należy zaznaczyć, że praca doktorska Kandydatki stanowi istotny wkład w proces badawczy poruszanej przez Nią problematyki. Tym samym, rozprawa doktorska mgr Joanny Moskowicz stanowi znaczący wkład w rozwój dyscypliny artystycznej wokalistyka. Działalność artystyczna Kandydatki świadczy o tym, że posiada umiejętność samodzielnego wykonywania zawodu artystki śpiewaczki. Joanna Moskowicz należy do najwybitniejszych młodych polskich śpiewaczek. Biorąc pod uwagę całokształt rozprawy doktorskiej stwierdzam, że mgr Joanna Moskowicz rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i tym samym w zadowalającym stopniu spełniła wymagania art. 13 ustęp 1 ustawy z dnia 14.03.2003r. **W związku z powyższym stawiam wniosek o jej przyjęcie.**

Prof. dr hab. szt. Beata Zawadzka –Klos